

Remissvar: En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma

Sammanfattning

Förslagen i promemorian adresserar en utmaning som lärosätena brottas med. Det är svårt att få lönsamhet i smala fortbildningskurser med få studenter, samtidigt som det är viktigt för samhället att ett utbud av sådana kurser finns.

Högskolan Dalarna är i princip positiva till att ersättningssystemet justeras för att underlätta omställning och vidareutbildning.

Högskolan Dalarna invänder dock emot att subjektiva bedömningar av yrkesrelevans, kurs för kurs, ska användas för att avgöra vilken ersättningsmodell och ersättningsnivå som ska användas. Förslaget är både principiellt tveksamt och administrationsdrivande med en ökad utvärderings- och granskningsverksamhet. Det skapar också incitament till att kurser paketeras om för att passa mallen, utan reella förändringar i sak.

Högskolan Dalarna avstyrker promemorians förslag om omfördelning mellan lärosäten. Effekterna är svårförutsägbara och det är tveksamt om vidareutbildning gynnas. Det riskerar däremot att missgynna både lärosätessamverkan och bildning.

Högskolan Dalarna är också tveksam till om ändamålet motiverar så pass ingripande avsteg från ett ersättningssystem som, trots alla sina brister, kan anses transparent, begripligt och neutralt. Risker är också stora att undanträngningseffekterna inom ramen för takbeloppet underskattas.

Analys

Ett spänningsfält i bakgrunden till promemorian rör balansen mellan lärosätenas autonomi och statens vilja att styra utbildningsutbudet. Fram tills nu har staten i första hand använt andra verktyg än resurstilldelning för att styra utbildning, med särskilda satsningar och mål för antalet nybörjare eller examinerade inom olika områden. Det grundläggande resurstilldelningssystemet med studentpeng och takbelopp är designat för att inte styra, det ska vara neutralt mellan olika utbildningar och olika målgrupper, och ge lärosätena stor frihet att utforma sitt utbud, i linje med den akademiska friheten. I promemorian frångås den principen.

Förslaget frångår också den hittillsvarande principen att ämnesinnehållet i en kurs ska avgöra ersättningsnivån. I stället införs tre nya ersättningsnivåer på helt andra grunder. Att införa ett golv för ersättningen per kurs, och en särskild ersättning för nyutveckling av kurser, är även det avsteg från hittillsvarande principer. Samtidigt ligger detta närmare

lärosätets faktiska kostnadsstruktur än vad den vanliga proportionella studentpengen gör, och är därför i grunden en god tanke. Det liggande förslaget är krångligt och subjektivt, men skulle kunna vidareutvecklas till något positivt.

Modellen för omfördelning mellan lärosäten framstår som klart problematisk, av flera skäl. Omfördelning ska ske till förmån för lärosäten som anordnar de omställningsutbildningar som promemorian primärt handlar om, vilket är logiskt i sammanhanget. Men samtidigt föreslås också att omfördelning ska ske grundat på antalet examina, vilket får rakt motsatt effekt eftersom kortkurser för yrkesverksamma sällan leder till examen. Nettoeffekten av omfördelningen är svår att förutsäga. Sannolikt kommer lärosäten med hög andel rena yrkesutbildningar med hög examensfrekvens och hög benägenhet till formell vidareutbildning, t.ex. vårdutbildningar, att gynnas.

Hela systemet med särskild ersättning och omfördelning ger lärosätena incitament att paketera om sina utbildningar så att de passar in i kraven. Man kan konstatera att utredningen förväntar sig mer än en 20-dubbling av antalet korta kurser, från 450 till 10 000, men bara en fördubbling av antalet HST, från 7 800 till 15 000.

Remissen har handlagts av Sverker Johansson, senior rådgivare

Högskolan Dalarna

Maria Jansdotter Samuelsson
Prorektor